

Sayı: 2009/14
Tarih: 01.06.2009

İSMMMÖ Başkanı Arıkan: Kayıt dışının yuttuğu 20 milyar TL'yi çalışan ödüyor

İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası (İSMMMÖ) Başkanı Yahya Arıkan, yoksulluk ve işsizlikle mücadeleyi, en öncelikli konu yapması gereken Türkiye'de gelir vergisinin yarısının çalışandan toplandığını belirtti. Arıkan, işçi ve memurlardan oluşan kayıtlı çalışanların son 5 yıllık dönemde, maaşları üzerinden 76 milyar 537 milyon TL gelir vergisi ödediğini aktarırken “Şimdi vergi adaleti sağlanmasının tam zamanıdır” dedi. Arıkan, vergi borcunu vaktinde ödeyemeyen işletmelere “e-haciz” uygulamalarının son zamanlarda yoğunlaştığına dikkat çekerek piyasanın tıklandığını aktardı. Başkan Arıkan, ayrıca, dünyanın hiçbir yerinde uygulanmayan ve Vergi Dairesi'ne beyanname ile ilgili düzeltme verdiğiniz (örneğin vergi dairesinin numarasında yanlış düzeltilmesi gibi), vergi matrahını da etkilemeyen işlemlerde uygulanan “idari para cezalarının” da mükellef ile meslek mensubunu karşı karşıya getirdiğini kaydetti.

İSMMMÖ'nun Antakya'da gerçekleştirilen Eğitimle EĞİTİM Semineri kapsamında basın mensuplarıyla sohbet toplantısı düzenleyen Arıkan, vergi sistemindeki adaletsizliğe dikkat çekti. Arıkan, şunları söyledi: “2004 yılında işçi ve memurlardan 9 milyar 451 milyon TL, 2005 yılında 12 milyar 650 milyon TL, 2006 yılında 15 milyar 502 milyon TL, 2007 yılında da 18 milyar 991 milyon TL gelir vergisi toplanmıştır. Bu rakam 2008 yılında ise 19 milyar 942 milyon TL'ye çıkmıştır. Böylece 5 yıllık süreçte çalışarlardan stopaj yoluyla kesilen gelir vergisi tutarı 76 milyar 537 milyon TL'yi bulmuştur. Bu rakamların anlamı şudur; 2004'te, Türkiye genelinde toplanan gelir vergisinin yaklaşık yarısını çalışanlar ödemiştir. Geçen yıl da çalışarlardan yapılan vergi kesintisi, vergi gelirlerinin yüzde 45'ini (% 44.8) oluşturmuştur.”

Diğer yandan kayıt dışı ekonomi ve kayıt içindeki işlemlerin belgelenmemesi nedeniyle Türkiye’de toplanamayan verginin yılda 20 milyar lirayı bulduğunu kaydeden Arıkan, yüksek oranlar başta, çeşitli nedenlerle kayıt dışı istihdamın Hazine kasasına maliyetinin de 15 milyar TL prim kaybı olduğunu ifade etti.

‘e-haciz piyasayı tıkadı’

Arıkan, soruları yanıtlarken ekonomik krizin etkilerini azaltmaya çalışan ülkelerin önlem üstüne önlem açıkladığı bir dönemde, vergi borcu olan işletmelerin, banka hesapları bloke edilerek cezalandırılmasının ticari yaşamı vurduğunu kaydetti. Yahya Arıkan, yasal yetkinin kullanıldığını, ancak düzenli olarak vergisini öderken şu dönemde aksatan işletmeler ile yıllardır ödemeyenlerin ayrılması gerektiğini ifade etti. Uygulamanın son dönemde arttığını anlatan Arıkan, “Maliye, VEDOP projesi ile her türlü hesap hareketini izleyebiliyor. Vergi borcu olana nefes aldırılmaması zaten zor dönen ticari yaşamı durdurdu” dedi. Para cezalarına da değinen Arıkan, en ufak bir hatanın düzeltilmesi için beyan yapılırken 1.500 TL idari para cezası kesildiğini belirterek “Vergi matrahı etkilendiğinde zaten cezasını ödüyorsunuz. Dünyanın hiçbir yerinde böyle bir ceza yok. Şimdi bu ceza kamuoyunda ‘Torba tasarısı’ olarak bilinen düzenlemeyle 1000 TL’ye çekiliyor. Oysa tamamen kaldırılmalı. Zaten Anayasa Mahkemesi’ne götürülmüştü, görüşülüyor. Meclis’ten geçse bile Anayasa’ya aykırı olması muhtemel” diye konuştu. Hatay SMMM Odası Başkanı Abdullah Korkmaz da, “e-haciz”in bölgelerinde ticari yaşamı durduğunu, yıllardır yapılan bu uygulamanın son dönemde arttığını kaydetti. Korkmaz, işletmelerin, vergi borcunu ödeyerek ticari yaşamı sürdürmeleri için bir hafta-10 gün kadar uğraşıldığını dile getirerek “Krizin etkilerini azaltmaya çalışmak yerine açık kalmaya çalışan fabrikaları cezalandırma girişimlerini anlamakta güçlük çekiyoruz” diye konuştu.

Arıkan’ın, krizin etkilerinin azaltılması ve daha adil bir vergi sistemi için önerilerinden bazıları şöyle:

- Vergi yükünü bir avuç çalışana yıkan unsur kayıt dışı ekonomidir. Şimdi bu dengeyi “az kazanandan az, çok kazanandan çok” yönünde değiştirmek zamanıdır. Krizin etkilerine karşı, olası önlemlerin başında temel tüketim ürünlerindeki KDV’nin düşürülmesini gündemimize almalı, çalışanın ve kayıtlı işverenin yükünü hafifletmeliyiz.
- Vergi iadesinin kaldırılması, ‘nereden buldun’ sorusunun yöneltilmemesi, kayıt dışının ekmeğine yağ sürmüştür. Burada en temel çözüm önerilerimiz; her işlemin, ödemenin bankalardan geçmesi, her türlü harcamanın gider kabul edilmesidir. Bu çerçevede kira ödemelerine banka

zorunluluğu getirilmesi doğru bir karardı, ancak diğer ödemeler için 8 bin TL alt sınırının daha da düşürülmesi gerekmektedir. Bir diğer nokta da; Maliye'nin harcama ve tasarrufların kaynağını sorabilmesinin yolu açılmalıdır. Mali müşavirlerin mükelleflerin faturalarını araştırma, denetleme yetkisi yoktur. Bu konuda sorumlu ve yetkili kılınmalıyız.

- Kişilerden alınan gelir vergisi oranı yüzde 15 yerine yüzde 10'dan başlayabilir, temel tüketim maddelerinde KDV düşürülebilir, istihdam üzerindeki prim yükü azaltılabilir.
- Ekonomik krizin dış kaynak girişleriyle kendiliğinden sona ermeyeceği ortaya çıkmıştır. 2001'den farklı olarak çok daha uzun süreceği ve ani bir toparlanma olmayacağı da bellidir. Şimdi yapılacak ilk şey, işsizlikle mücadele ve emek gelirinin korunması olmalıdır. Bunun için önlem alınmalı, sermaye üzerindeki vergi yükü yaygınlaştırılmalıdır.
- Öncelikle mali güç ilkesini en iyi gözeten vergi, gelir vergisidir. Bu nedenle gelir vergisi, aynı zamanda vergi sisteminin omurgasıdır. Türkiye'de yaşayan herkes gelir vergisi beyannamesi vermelidir. İstisna, muafiyet, indirim, vergi ertelemeleri ve en az beyan sınırını aşmayan ve beyanı gerekmeyen gelirler, beyanname verme görevini ortadan kaldırmamalıdır.
- Vergi kesintisi, sistem içinde ön vergileme niteliği taşınmalıdır. Nihai vergi olmamalıdır. Gelirin tanımı "gelir, harcama ve tasarrufları" kapsamalı; gelir vergisi beyanları bu üç kavramı içerecek biçimde yapılmalıdır.
- Herkesin beyannameli olduğu gelir vergisi sistemi, Anayasanın "sosyal devlet" ilkesini gözetmeli ve bu kapsamda "asgari geçim standardı" diyebileceğimiz bir tutar tüm mükellefler bakımından vergi dışı bırakılmalıdır.
- Yasalar, vergi ödevlerini yerine getirmede yurttaşlara görev yüklediği kadar, vergi idaresinin etkin çalışmasını ve vergisini veren saygın insanlara kaliteli ve etkin hizmet sunmalıdır. Ayrıca muafiyet, istisna ve indirimlerinde adaletli, eşit yaklaşımlar içinde olmalı; ekonomi politikalarına özendirici önlemlerle destek sağlamalı; kayıt dışılığı beslememelidir.
- Vergi sistemi gelir, kazanç ve iratların tamamını kavramalıdır.